

Zápis z obhajoby disertační práce

Student: Tomáš Kupka
Datum narození: 30. 1. 1975
ID studia: 383561
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Didaktika konkrétního jazyka
Název práce: „Teoretická východiska tvorby a hodnocení pracovních listů pro výuku cizích jazyků se zaměřením na španělský jazyk“
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: doc. Miroslav Valeš, Ph.D.
Oponenti: doc. Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.
PhDr. Mgr. Petra Mračková Vavroušová, Ph.D.
Datum obhajoby: 2. 1. 2019
Místo obhajoby: FF UK, Praha 1, Hybernská 3, místnost č. 108
Termín: řádný
Předseda komise: prof. PhDr. Jana Králová, CSc.
Členové komise: doc. PhDr. Hana Kasíková, CSc.
prof. PhDr. Ilona Semrádová, CSc.
doc. PhDr. Miroslava Sládková, CSc.

Přítomní: (*jmenovitě vypsát*)

10:00 Předseda komise prof. PhDr. Jana Králová, CSc zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představil studenta.

10:05 Školitel seznámil přítomné stručně se svým hodnocením studentova studia a jeho disertační práce, které uvedl ve svém písemném vyjádření. Zdůraznil zejména studentovu publikační činnost, materiálový základ práce, její soudržnost i poměrně široký záběr (vzhledem k tématu např. i nutnost brát v úvahu autorský zákon) a v neposlední řadě rovněž studentovy zkušenosti s výukou na středních i vysoké škole). I když má jeho disertace teoretický charakter, je nepochybně přínosem i pro rozvoj pedagogické praxe. Podtrhl rovněž na studentovu činnost jako předsedy Asociace učitelů španělštiny jako příspěvek k rozvoji výuky tohoto jazyka i české hispanistiky. Připomínka, uvedená v posudku (tabulky) se týkala zejména úpravy rukopisu pro budoucí publikaci.

10:20 Student seznámil přítomné s tezemi své disertační práce. Zdůraznil zejména motivaci výběru tématu (vlastní zkušenosti s výukou na gymnáziu, příprava materiálů pro státní maturitu, podíl na projektu OP VpK Peníze středním školám). V teoretické části práce s vyrovnal

s problémy vyplývajícími z faktu, že dosud zpracovaná východiska a kritéria pro hodnocení pracovních listů pro cizí jazyky neexistují, proto se opíral zejména o hodnocení kvality didaktických materiálů obecně s důrazem na učebnice. V empirické části vycházel jednak z hodnocení učebnic, jednak s dotazníkových šetření mezi vyučujícími španělštiny v ČR i o experimenty s pracovními listy u dvou skupin žáků studujících španělštinu na Gymnáziu Česká Třebová. Jedním z výstupů práce je i návrh metodiky tvorby a hodnocení pracovních listů. V teoretických závěrech práce pak položil důraz na definice pojmu „pracovní list pro výuku cizího jazyka“, společné znaky, optimální podoba a jejich použití ve výuce cizích jazyků, dále pak vymzení vazby na SERR výuky jazyků v souvislosti s teoretickými východisky domácí i zahraniční odborné literatury, srovnání odlišností a rozšíření zásad pro tvorbu pracovních listů pro výuku cizích jazyků ve srovnání s ostatními didaktickými materiály, poměr využití pracovních listů a běžných učebnic cizích jazyků, možnost získávání, příp. vlastní tvorby pracovních listů včetně zásad a teoretických východisek, hodnocení kvality a funkčnosti vlastních pracovních listů vyučujícími, hodnocení kvality již existujících pracovních listů ze strany učitelů. V závěru práce se pak autor zabývá potvrzením / vyvrácením hypotéz o vztahu tvorby pracovních listů a spokojenosti / nespokojenosti učitele s učebnicí, kterou používá ve výuce; aplikace vlastních zkušeností učitele při tvorbě pracovních listů, které se tak mnohdy stávají „předstupněm“ pro tvorbu učebnic; hloubka evaluace kvality vytvořených pracovních listů; důraz kladený na vlastní práci žáků na tvorbě materiálu;

10:45: Oponentka PhDr. Mgr. Petra Mračková Vavroušová, Ph.D. seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentovi tyto otázky:

1. Zamýšlel se autor nad tím, v jakém jazyce by měl být pracovní list tvořen, a to především v závislosti na převládající dobové metodě (bilingvní vs. monolingvní koncepce výuky jazyků)?
2. Mohou pracovní listy nějakým způsobem rozvíjet i tzv. pátou řečovou dovednost, tj. základní překladatelskou, resp. tlumočnickou dovednost? Jak by byl takový list koncipován?

10:55 Oponentka doc. Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D. je omluvena, proto seznámila přítomné s hlavními body jejího posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě předsedkyně komise. V posudku byly položeny studentovi tyto otázky:

1. Autor integruje různé aspekty a snaží se vybudovat jakýsi holisticky pojatý evaluační klíč. Je však skutečně možné zohlednit v pracovních listech všechna navrhovaná hodnotící kritéria?

Nebude docházet vždy k selekci těchto kritérií u každého konkrétního pracovního listu, přičemž ostatní budou ponechána stranou jako irelevantní pro konkrétní pracovní list?

2. Je-li cílem analyzovat právě ty čísta učebnic, které jsou potencionálním podkladem pro tvorbu pracovních listů, neměla by potom *likvidita* být pro účely práce ústředním tématem?

3. Autor uvádí protiklady u amatérsky vytvořených listů (vazba na žáka a zároveň nízká kvalita) a profesionálních pracovních listů (vysoká kvalita a zároveň nadčasovost a tudíž odtažitost od žáka). Nabízí autor cestu smíření pro tyto protiklady?

4. V dotazníkovém šetření jsou učitelé dotazováni na používání pracovního listu při určitém typu výuky. Jak je ošetřeno to, že jednotliví učitelé budou chápat týmž způsobem problémovou či činnostně (atp.) výuku? Nezkreslí tento aspekt výsledky statistiky?

11:00 Student poděkoval školiteli za hodnocení své práce, připomínku ohledně tabulek zpracuje do verze určené k publikaci.

11:05 Student reagoval na posudky oponentů a jejich položené otázky:

Dr. Mračková Vavroušová: Pokud jde o jazyk instrukcí pro studenty, není názor zcela jednotný – např. u státních maturit je v řadě případů instrukce uvedena v češtině, aby nedávala žákům návod, jak mají příslušné zadání formulovat. Pokud jde o pátoú dovednost, zpravidla se realizuje jen prostřednictvím překladových cvičení, ale zpracování pracovních listů i v této oblasti by mohlo být podnětné.

Doc. Aurová: Pokud jde o selekci kritérií pro hodnocení pracovního listu, toto nelze řešit jako celek, vždy je třeba brát v úvahu specifiku. Pod pojmem profesionálně vytvářené pracovní listy rozumí autor zejména listy publikované nakladateli učebnic apod., pojem „amatérský“ zahrnuje ostatní tvůrce, nemá hodnotící povahu. Důvody hodnocení výsledků dotazníkového šetření Mgr. Kupka objasnit.-

11:15: Oponenti (a školitel) se vyjádřili k vystoupení studenta:“

Školitel vyjádřil svoje uspokojení, přítomná oponentka si je vědoma, že v řadě nastolených otázek není u odborné veřejnosti konsensus a že tedy zůstávají otevřeny.

11:18 Předseda komise zahájil diskusi.

V následné diskusi vystoupili všichni členové komise:

Diskuse se zaměřila:

- a) na tvorbu pracovních listů samotnými žáky z hlediska jejich tematického zaměření (M. Valeš) – Mgr. Kupka zdůraznil výběr tématu (jednodušší u základních gramatických jevů, složitější u reálií), podporu samostatnosti i empatie ve skupině.
- b) Metodologická východiska a koncepci práce (H. Kasíková) – T. Kupka: metodologickými východisky byly zejména práce J. Průchy, dále pak řady zahraničních autorů; koncepce práce se držela běžných doporučení pro doktorandy, pokud jde o pojem „hypotéza“, bude při zpracování rukopisu pro tisk přehodnocen.
- c) Elasticita úloh (M. Sládková) – T. Kupka: jde mj. o úpravy inspirativních úloh od samotných studentů pro jiné účely, než pro které byl pracovní list zpracován.

11:30 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce. Členové komise ^{se} shodli na tom, že práce si vzhledem k tematickému zaměření i kvalitě zpracování zaslouží publikaci ve formě monografie.

Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: komise hlasovala zdvižením ruky, počet členů komise 4; přítomno členů komise 4; kladných hlasů 4, záporných hlasů 0. Obhajoba disertační práce byla klasifikována **prospěl**.

Zapisovatel: Prof. PhDr. Jana Králová, CSc.

Jméno a podpis předsedy komise:

prof. PhDr. Jana Králová, CSc.

Jméno a podpis dalšího člena komise:

doc. PhDr. Miroslava Sládková, CSc.

